Nᴇʀ 109

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 14 Września v. s. 1827 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 7 września.

(z Ruskiego Inwalida).

Przez naywyższy dyplomat pod dniem 22 sierpnia, jenerał porucznik, dowódzca brygadny 1szey dywizyi kiryssyerów, *Kabłukow*, nayłaskawiey udarowany brylantowaną ozdobą orderu ś. *Anny* pierwszey klassy.

— Przez naywyższy ukaz imienny, pod dniem 31 przeszłego sierpnia do Kapituły Orderów Rossyyskich wydany, naymiłościwiey mianowany kawalerem orderu ś. *Włodzimierza* 3ciey klassy, wice-gubernator czernihowski, rzeczywisty radca stanu *Politkowski.*

— NAYJAŚNIEYSZY CESARZ JEGOMOŚĆ dnia 31 zeszłego sierpnia, udarował Swém odwiedzeniem Cesarski Ogród Botaniczny, w którym zabawił od godziny 12stey do 2rey z południa, i raczył oglądać wszystkie oddziały nowo wystawionych oranżeryi.

USTAWA.
Powinności Rekruckiey i służby woyskowey dla Żydów. (*Ciąg 2gi*)

IV. *O obowiązkach gmin.*

§ 24. Piecza i odpowiedzialność za ścisłe i regularne wypełnienie powinności rekruckiey, odnosi się do samych gmin Żydowskich, podług zapotrzebowań, od należytey Zwierzchności Gubernialney objawionych.

§ 25. Rozporządzenia gminy na ten koniec powinny bydź czynione nie inaczey, jak za wyrokami, na osnowie przepisanych o tém prawideł.

§ 26. Wszystkie wyroki gminy, do rekruckiey powinności odnoszące się, poprzedniczo rozpatrują się przez należytą Zwierzchność Gubernialną, i mają moc swoję za jey utwierdzeniem.

§ 27. Od gminy zależy wybrać osoby pełnomocników 3ch do 6ciu do wypełnienia tych rozporządzeń, odnoszących się do należney od niey powinności rekruckiey.

§ 28. Ci pełnomocnicy, po skończeniu włożonego na nich poruczenia, składają gminie, razem z kwietacyami, sprawę ze wszystkich swoich czynności.

§ 29. Wydatki, zrobione z naznaczenia gminy przez pełnomocników i przyjęte przezeń, po rozpatrzeniu, przyłączają się do innych jey rozchodów, dla dalszego rozpatrzenia w swoim czasie i w swojém mieyscu, podług przepisanych prawideł.

§ 30. Gdy pełnomocnicy dopełnią swego poruczenia z należytym skutkiem we wszystkich względach; gmin może naznaczyć im za wyrokiem przyzwoitą za to nagrodę.

§ 31. Pełnomocnicy, przekonani o nadużycie, oddają się pod sąd dla uzyskania podług prawa.

§ 32. Jeśli zapotrzebowana liczba rekrutów, albo należące skarbowi składkowe pieniądze rekruckie nie będą złożone w naznaczonym terminie; wtedy Zwierzchność Gubernialna bierze je z gminy przez pośrednictwo exekucyi.

§ 33. Jeżeli w nieakuratności gminy, po jey objaśnieniu i wyśledzeniu, okażą się winnymi pełnomocnicy; wtedy z nich uzyskuje się pena, równa wydatkom, potrzebnym na zdanie niepostawionych przez nich rekrutów: a niemogący jey zapłacić, oddają się do służby woyskowey *bez-liczebnie.*

§ 34. Gmin za swoim wyrokiem może oddawać w rekruty każdego Żyda w każdym czasie, za nieakuratność w podatkach, za włoczęgę i inne nieporządki, w nim niecierpiane.

§ 35. Jeżeli oddawany tym sposobem Żyd po zaświadczeniu na osnowie Ustawy, okaże się sposobnym; tedy gminie daje się kwietacya dla policzenia w następnym naborze rekruckim.

V. *O kolei i księgach koleynych.*

§ 36 W ogólności Żydzi odbywają rekrucką powinność z *kolei;* dla tego:

§ 37. W każdey żydowskiey gminie powinna bydź *księga koleyna*, do którey zapisują się wszystkie, należące do niey familije, podług daney formy.

§ 38. Księgi koleyne robią się co trzy lata podług rzeczywistey liczby Żydów, do gminy zapisanych i powinności rekruckiey podlegających.

§ 39. Gmina w biegu 3ch lat adnotuje w swojey księdze koleyney wszelki przybyt i ubyt rzeczywistey liczby takich Żydów.

Uwaga. Przybyt i ubyt tu rozumie się pochodzący z przypisania Żydów do gmin na prawney osnowie z innych powiatów lub guberniy, albo z przeyścia mieszczan do stanu kupieckiego, a kupców do mieszczańskiego.

§ 40. Gminy za każdym razem podają po jednym exemplarzu księgi koleyney do Izby Skarbowey.

§ 41. Izba Skarbowa sprawdza otrzymaną od gminy księgę koleyną ze skazkami rewizyynemi i z działami, i jeżeli znaydzie w nich opuszczenia, tedy niezwłócznie przedsiębierze środki, ażeby była poprawiona.

§ 42. Takimże sposobem ona przestrzega, ażeby w biegu 3ch lat czynione były wierne adnotacye przybytu i ubytu.

VI. *O osobistych obowiązkach Żydów.*

§ 43. Żydzi, należący do gminy, posłuszni są jey rozporządzeniom, przez nią samą, czyli przez pełnomocników czynionym, zgodnie z ogólnemi prawami i przepisanemi tu prawidłami, dla zadosyćuczynienia zapotrzebowaniom Zwierzchności.

§ 44. Jeżeli familia znayduje się w księdze koleyney i ma zdolnego ze względu na lata i zdrowie rekruta, a obecne prawidła jaśnie nie pozwalają uwolnić go od obowiązku; tedy dla żadnych przyczyn od niey się nie uwalnia.

§ 45. Jeżeli Żydzi mieszczanie, znaydujący się w księdze koleyney, życzą sobie przeyść do kupców tegoż powiatu, w którym byli zapisani, tedy to przeyście na osnowie praw pozwala się im; ale się nie wybawiają oni tém przeyściem od powinności rekruckiey, póki nie dopełnią jey z kolei.

§ 46. Jeżeli Żydzi, mieszczanie, stojący na kolei, życzą sobie zapisać się do kupców innego powiatu, albo gubernii; tedy przy pozwoleniu na to przeyście podług prawa na takie przypadki, przedsiębiorą się pewne środki do zabezpieczenia dawnieyszey ich gminy, co do leżącey na nich powinności rekruckiey.

§ 47. Naczelnik każdey koleyney familii sam

ma pieczą około wypełnienia leżącey na niey powinności rekruckiey.

§ 48. Familii koleyney, mającey zdolnego rekruta, pozwala się stawić za siebie zdolnego do służby woyskowey ochotnika z drugiey familii żydowskiey, tylko w takiém zdarzeniu:

a) Kiedy będzie złożona podpiska tego ochotnika, że on rzeczywiście idzie z dobrey woli.

b) Kiedy ten ochotnik należy do gminy tegoż powiatu.

c) Kiedy familia takiego ochotnika dopełniła swojey kolei; a jeśli nie dopełniła, ma drugiego zdolnego rekruta dla jey spełnienia.

§ 49. Jeżeliby się zdarzyło, że w gminie, obowiązaney dać jednego rekruta, były w kolei familije, równe co do liczby dusz: tedy jey wypełnienie pomiędzy niemi stanowi się losem.

§ 50. Jeśli familia koleyna nié ma zdolnego rekruta; tedy koley, co samo przez się wypada, przechodzi na familią następną w księdze koleyney.

§ 51. Familija koleyna, uwalniająca się dla tego zdarzenia od powinności rekruckiey, obowiązana dać familii, która postawiła za nią rekruta, takie wynagrodzenie, jakie będzie naznaczone wyrokiem gminy.

§ 52. Jeżeli zdolni do służby woyskowey z familii koleyney znaydą sposób skrycia się od powinności rekruckiey w czasie naboru; wtedy, czyli sami się zjawią, czyli znalezieni będą, uważają się już za rekrutów *bezliczebnych*, i podpadają wszystkim prawidłom i rozporządzeniom o takich rekrutach.

§ 53. Jeżeli kto z familii koleyney robi sobie kalectwo dla uniknienia od służby woyskowey; tedy oddaje się do niey bezliczebnie, i nadto z teyże familii bierze się drugi rekrut zdatny, szczególniey małoletni, *podług rozporządzenia Zwierzchności* (§ 33).

VII. *O kwietacyach.*

§ 54. Żydzi nie mogą nabywać od chrześcian, ani składać nabytych od nich kwietacyy rekruckich w żadnym czasie i w żadnym przypadku.

§ 55. Zamiast rekruta w naturze przyymują się rekruckie kwietacye od gmin żydowskich i osobiście od Żydów, w takiém jedynie zdarzeniu, kiedy dane są wyraźnie z prawem złożenia ich w naborach rekruckich.

§ 56. Takie kwietacye, znaydujące się w rozrządzeniu gminy, składają się jedynie na rachunek ogólny zapotrzebowanych od niey w czasie naboru rekrutów, bez przemiany w kolei.

§ 57. Takież kwietacye, dawane Żydóm osobiście, mogą bydź składane przez nich za swoje familie, i za zgodą gminy przez wyrok (§ 26 i § 27) zatwierdzoną, za drugie.

VIII. *O Żydach wolnych od powinności rekruckiey.*

§ 58. Oprócz kupców, na ogólnych prawach od powinności rekruckiey wolnych, podobnež prawo wolności od tego obowiązku daruje się *Rabbinóm*, jeżeli oni, po należytém utwierdzeniu w tym tytule, złożą na to świadectwo.

§ 59. Prerogatywa ta, właściwa każdemu Rabbinowi osobiście, nie rozciąga się na jego familią.

§ 60. Żaden inny tytuł, przez Żydów z religii noszony, prócz Rabbińskiego, nie wybawia od powinności rekruckiey.

§ 61. Jeżeli Żydzi, podług przepisanych prawideł uczyli się w publicznych szkołach *niższych, średnich* i *wyższych*, i ukończyli podług porządku we wszystkich kurs dawanych nauk (prócz ich religii); tedy ci, którzy złożą należyte świadectwo o postępku odznaczającym się i dobrém sprawowaniu się, także uwalniają się nazawsze od powinności rekruckiey *osobiście.*

§ 62. Żydzi małoletni, którzy się uczyli nie mniey, jak 3 lata, z należytym postępkiem, w *szkołach publicznych* nauk w nich dawanych i u maystrów cechowych *Chrześcijańskich*, rzemiosł, uwalniają się od powinności rekrutckiey osobiście, dopóki kontynuują naukę.

§ 63. Żydzi, mający tytuł maystrów z należytem na to świadectwem, i zaymujący się robotą sztuczną w fabrykach żydowskich, podług przepisanych na to prawideł, także się uwalniają od powinności rekruckiey *osobiście.*

§ 64. Żydzi, osiedli w znaczney liczbie na osobnych ziemiach dla zaymowania się rolnictwem, podług prawideł przepisanych, od czasu rzeczywistego ich zajęcia się niém, za świadectwem ich Zwierzchności, uwalniają się od powinności rekruckiey z dziećmi, także rolnictwem zaymującemi się, — *na 50 lat.*

§ 65. Żydzi i dzieci ich, zaymujący się rolnictwem w małych towarzystwach, za należytém poświadczeniem o rzeczywistém postępie ich zajęcia się, — uwalniają się od powinności rekruckiey na 25 lat.

§ 66. Niezależnie od darowaney (od §§ 59 do 66) Rabbinóm i innym wolności i ulgi w powinności rekruckiey, wszyscy ci Żydzi ze swojemi familiami, podobnie z innemi tey powinności podlegającemi, zapisują się do *księgi koleyney*, a dla otrzymania praw swoich, składają Zwierzchności Gubernialney swoje świadectwa przy każdym ogłoszonym naborze.

§ 67. Za wszelkie fałszerstwo w świadectwie, dającém prawo na wolność od powinności rekruckiey albo na ulgę w niey, Żydzi, będący uczestnikami tego fałszerstwa, oddają się do służby woyskowey bezliczebnie, a dalsi oddają się sądowi podług prawa.

§ 68. Wszystkie prawa na wolność i ulgę od powinności rekruckiey, tu darowane *warunkowie*, unikczemniają się razem z ich warunkiem, t. j. kiedy Rabbin będzie pozbawiony swojego tytułu, i kiedy rolnicy, rzemieślnicy, robotnicy sztuk w fabrykach żydowskich, także uczniowie, opuszczą swe zatrudnienia, albo, kiedy nie otrzymają należytego świadectwa o postępku w nich, i kiedy, co samo z siebie wypada, oznaczona ulga już się skończy.

§ 69. W tych zdarzeniach, w których rozkazano brać Żydów do służby woyskowey *bezliczebnie*, albo dla niezdolności do niey odsyłać ich do Syberyi na zaludnienie albo do robót ciężkich, wyłączne prawa na wolność, albo ulgę od powinności rekruckiey, uważają się za nierzeczywiste, i żadney na nie Zwierzchność nie daje uwagi.

IX. *O Przysiędze.*

§ 70. Żydzi małoletni, t. j. do lat 18tu, przyymują się bez przysięgi, a wykonywają ją, przy pierwszey możności, za weyściem do rzeczywistey służby woyskowey.

§ 71. Żydzi od 18stu lat do 25ciu, t. j. przeznaczający się do rzeczywistey służby woyskowey, na wierność jey, przywodzą się do przysięgi podług przepisaney formy, przez Rabbina przy świadkach ze strony Zwierzchności i ze strony gminy Żydowskiey.

§ 72. Jeżeli Rabbin, albo świadkowie ze strony żydów dopuszczą się w przysiędze odstąpienia od potrzebnych dla jey nienaruszalności prawideł; wtedy się oddają do służby woyskowey bezliczebnie, a świadkowie ze strony Zwierzchności za naruszenie swych obowiązków w tém zdarzeniu oddają się Sądowi.

§ 73. Żydzi małoletni natychmiast po przyjęciu, a postępujący do rzeczywistey służby woyskowey, po przysiędze, oddają się urzędnikowi woyskowemu i zostają zupełnie już na odpowiedzialności Zwierzchności woyskowey.

X. *O rozrządzeniu Żydów, przyjętych do woyskowey służby.*

§ 74. Żydzi małoletni, to jest, do lat 18tu, oddają się do zakładów, ustanowionych dla przygotowania do służby woyskowey.

§ 75. Żydzi od 18tu lat naznaczają się podług sposobności do rzeczywistey służby woyskowey, podług rozporządzenia Zwierzchności woyskowey.

XI. *O obowiązkach Żydów w czasie służby.*

§ 76. Żyd służący w woysku, zostając pod Zwierzchnością woyskową, pełni wszystkie obowiązki podług rozkazów z całą woyskową ścisłością bez naymnieyszego zaniedbania.

§ 77. Za wszelkie opuszczenie się i za wszel-

kie uchylenie się od prawideł woyskowych, pod jakimkolwiek pozorem, nawet pod pozorem obrządków religiynych, w miarę przewinienia, karani będą na osnowie tychże, to jest, woyskowych prawideł.

§ 78. Żyd, który podmawiał do opuszczenia w obowiązkach woyskowych albo do uchylenia się od nich, pod jakimbytokolwiek uczynił pozorem, jeśli *woyskowy*, podpada jednakiey karze z przewiniającym; jeśli *nie woyskowy*, jakiegobykolwiek był stanu, oddaje się do służby woyskowey bezliczebnie, a w zdarzeniu niezdolności do niey, zsyła się na Syberyą na zaludnienie, albo do robot ciężkich, w miarę winy.

§ 79. Śledztwo o podmawianie tego rodzaju ze strony nie woyskowych Żydów, robi się, przy pośrednictwie urzędnika woyskowego, jak można nayśpieszniey. (*Dalszy ciąg nastąpi*).

Królewstwo Polskie.

Warszawa dnia 18 września.

(z Gazety Warszawskiey.)

Nayjaśnieyszy Cesarz i Król Jmć Postanowieniem z dnia $\frac{16}{28}$ sierpnia r. b. nayłaskawiey mianować raczył JPana *Filipa Kincla*, Doktora Medycyny Lekarzem Zamku Królewsko-Warszawskiego.

JW. Hrabia *Potocki*, Mistrz Obrzędów J. C. Mości, wracając z *Paryża* przybył dnia 16 b. m. do tuteyszey stolicy.

W dniu 15 b. m. oznaczonym na zebranie się Właścicieli Listów Zastawnych w salach głównego Ratusza Miasta Stołecznego *Warszawy*, zebrało się 399 osób, mających prawo kreskowania, o czém zawiadomiony JO. Xiążę Minister Prezydujący w Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu, przybył i zagaił posiedzenie stosownem przemówieniem do zgromadzonych; następnie zaś po wezwaniu na Assessorów JW. *Bielińskiego*, Senatora Wojewodę, i W. *Ziegler* kupca, niemniey na Sekretarza JW. *Łęskiego* Referendarza, przystąpiono do wyboru Prezesa i 4 Radców Komitetu właścicieli Listów Zastawnych. Większością głosów obrany został Prezesem JW. *Lewiński*, Senator Kasztelan, Radcami zaś JWW. *Jan* Hrabia *Jezierski*, Baron *Golichet*, *Dominik Krzywoszewski* i *Wiktor Mierzejewski* Urzędnik Kommissyi Centralney Likwidacyyney.

Dnia 9 b. m. i r. o godzinie 11tey zrana odbył się obrzęd religiyny poświęcenia Kaplicy pogrobowey na Cmentarzu Parafialnym Willanowskim, w obec licznie zgromadzonego Duchowieństwa i Publiczności. Ten obrzęd sprawował JW. JX. *Szaniawski*, Prałat Scholastyk Metropolitalny Warszawski, Administrator Archidyecezyi, a Kazanie miał W. JX. *Kotowski* Kanonik Warszawski pełne pięknych myśli i rozrzewnienie w słuchaczach wzbudzające. Tenże obrzęd nietylko że wielkie uczynił na duszy każdego słuchacza wrażenie, ale jeszcze piękny gust Kaplicy z trwałością murów połączony, zewnątrz i wewnątrz celowi swemu dobrze odpowiadający, wszystkim obecnym widok przyjemny sprawił. Również piękne opasanie tego Cmentarza i stosowny jego cały plan stał się powodem do publicznego oświadczenia: iż wielki zaszczyt przynosi temu sercu, które nie oszczędzało kosztów tak dla pomnożenia chwały i wdzięczności od człowieka Bogu należney, jako i uczczenia pamiątki osób, których rzadkie cnoty i zasługi w naszym kraju oyczystym zapomnianemi bydź nie mogą. Dnia 20 b. m. i r. zwłoki dwóch znakomitych Mężów *Ignacego* i *Stanisława Potockich* z Kościoła Willanowskiego przeniesione zostaną do grobu w teyże Kaplicy przygotowanego.

Drugi Oddział Tańców *Chiarinich* na Piano-Forte ułożonych przez J. *Bielaskiego* i J. *Damse* wyszedł w litografii.

Francya.

Paryż dnia 6 września.

(z Gazety Warszawskiey.)

Xiążę *Barclay de Tolly* i Xiążę *Radziwił* przybyli do tuteyszey stolicy, pierwszy z *Petersburga*, a drugi z Niderlandów.

— *dnia 8 września.* —

Król Jmć wysłuchawszy dnia 5 b. m. Mszy ś. w *Cambrai*, udał się w dalszą podróż do *Valenciennes*, dokąd przybył o godzinie 3ciey popołudniu. Jak w innych miastach, gdzie Monarcha nocował, tak i tam władze czyniły należne honory. Między prywatnemi osobami, które Król Jmć przyjął u siebie, był także Pan *Perrier*. Monarcha oświadczył mu, iż nazajutrz widzieć go jeszcze będzie przy kopalni w *Anzin*. Wieczorem znaydował się Król Jmć na balu, gdzie bawił przeszło godzinę, rozmawiając z wielu damami. Dnia 6 b. m. o wpół do osmey zrana wyjechał do *Douai*. Zwiedzi kopalnie węgli w *Anzin* i gisernią w *Resmes*.

Fregata *Aurora* popłynęła d. 29 z. m. z *Tulonu* na morze, i otrzymała tayne zlecenie. Listy z *Marsylii* donoszą o zabraniu jednego okrętu Francuzkiego przez kapry Algierskie. Z tego powodu opłata od assekuracyi okrętów kupieckich przeznaczonych z *Marsylii* do *Havre*, podniosła się z 1½ procentu do 4 procentu.

Pan *Bareta*, właściciel papierni we Francyi, odkrył nową własność kartofli. Po oskrobaniu, robi z nich mocny papier do pakowania, i spodziewa się robić z nich także papier do pisania.

Anglia.

Londyn dnia 5 września.

(z Gazety Warszawskiey).

Gazeta tuteysza donosi o mianowaniu Vice-Hrabiego *Goderich*, Pana *Herries*, Hrabiego *Mountcharles* (*Conyngham*), Lorda *Granville Elliot*, Pana *Fitzgerald* i Pana *Mac Nagten* Lordami Kommissarzami skarbu; tudzież Pana *Herries* Lordem Izby skarbowey, a Pana *Grant* Podskarbim potęgi morskiey Królewskiey.

Margrabia *Palmella* i Hrabia *Villareal*, Posłowie Portugalscy rozmawiali przez kilka godzin z Vice-Hrabią *Dudley* w wydziale spraw zagranicznych.

Według doniesień z *Jamaiki* pod d. 20 lipca, *Boliwar* przybył do *Kartageny*, a Pan *Cockburn* Poseł Angielski popłynął na okręcie *Druid* do *Jamaiki*. Nie wiadomo, dla czego nie towarzyszył *Boliwarowi* do *Bagota*, jak z początku zamyślał uczynić, a nawet oddalił się na czas niejaki z mieysca urzędowania swego. Z *Laguaira* przybyło 1800 woyska Kolumbiyskiego do *Kartageny*. Spodziewano się wkrótce zakazu wywożenia gotowych pieniędzy z portów Kolumbiyskich.

Bryg *Dugueza de Goyaz* popłynął d. 24 czerwca z *Rio-Janeiro*. Znayduje się na nim Półkownik *Delhoste*, Włoch, który, jak słychać, ma zlecenie prosić pewną Xiężniczkę Niemiecką o rękę dla Cesarza Brezyliyskiego *Don Pedro*.

— *Dnia 6* —

Odebrane tu listy ze *Stambułu* pod d. 10 sierpnia donoszą, iż Pan *Stratford-Canning*, Poseł nasz, rozkazał jednemu z okrętów linijowych Angielskich przybyć do Dardanellów, dla zabrania go w pewnym przypadku; lecz potém rozkaz ten cofnął.

Dowiadujemy się (pisze Gazeta *Times*) iż Infant *Don Miguel*, w skutku ostatniey wiadomości z Brezylii, uda się wkrótce do Portugalii, i pewna znakomita osoba, mająca towarzyszyć wspomnionemu Infantowi, wyjechała ztąd do *Wiednia*. Niewiadomo jeszcze, czyli Infant *Don Miguel* uda się przez Hiszpaniją lub Angliją. Bawiący tu kupcy portugalscy mniemają, iż postanowienie Infanta w tey mierze nie mały wpływ mieć będzie na sposób przyszłego jego postępowania.

Prussy.

Wrocław dnia 1 września.

(z Gazety Warszawskiey).

Dnia 26 z. m. jako w rocznicę bitwy nad rzeką *Katzbach*, równo ze świtem, odkryty został w cichości pomnik zmarłemu Feldmarszałkowi Xięciu *Blücher* i woysku, ze składek całey prowincyi wystawiony. Plac, na którym ten pomnik stoi (dotychczasowy rynek solny) stał się, gdy nie-

dawno wszystkie na nim urządzono jatki, jednym z naypięknieyszych i nayprzyjemnieyszych w mieście, i w skutek Królewskiego zezwolenia otrzymał nazwisko: *Placu Blüchera.* Wieczorem dano na teatrze sztukę zastosowaną do dnia tego pod tytułem: *Bitwa nad Katzbach.*

Nadesłano także wcześniey medal, wybity w *Berlinie* pod kierunkiem P. *Loos*, zastosowany do okoliczności wzniesienia rzeczonego pomnika.

Pomnik, którego część snycerską wykonał *Rauch*, architektoniczną zaś *Langehaus*, równie wspaniale jak misternie jest wykończony. Wspomnieni artyści przy pracy swey dobrą mieli pomoc. Statua odlewana jest w *Berlinie* przez *Lequine*, a przez *Vuarina* dłótem wyrabiana; reszta rzeźby wykończona jest przez *Coué* i bronzownika *Schneider* w *Wrocławiu.* Kamieniarz *Sennevald* wykonał obrobienie i politurę granitu wziętego z góry *Engelsberg* (należący do *Zobtenbergu*) i na którém bronzy lekko beycem powlekane bardzo się dobrze wydają. Statua zwrócona jest do strony placu naybardziey odwiedzaney, to jest ku ulicy prowadzącey z wielkiego rynku do Królewskiego pałacu. Stoi ona na podstawie granitowey, którey bok przedni ma napis wyzłacany: *Mit Gott, für König und Vaterland* (z Bogiem, za Króla i Oyczyznę). Cztery orły wolno w czterech kątach stojące trzymają gierlandę z liści otaczającą ten postument, i opierają się na wystającey podstawie, którey gzyms pokryty jest czterma miedzianemi tablicami, a w kątach ozdobiony lwiemi głowami. Strona pierwsza obeymuje napis: *Dem Feldherrn Blücher und dem Heere, die Schlesier.* (Wodzowi *Blücherowi* i woysku, Szlązacy.) Trzy inne strony obeymują trzy liczby lat woyny. Podstawa ta spoczywa na pokładzie z kamienia ciosowego, od którey aż do wierzchołka głowy cały posąg trzyma 26 stóp i 6 cali pruskich wysokości, statua sama zaś bez podstawy 10 stóp i 3 cale. Szerokie płyty w formie schodów otaczają ten pomnik, a w rogach osłaniają je słupy okrągłe. Zresztą nadmienić wypada, iż wszyscy właściciele domow przy placu na dzień ten uroczysty kazali poodświeżać swe domy.

Wielkie Xięztwo Poznańskie.

Poznań d. 13 września.

(z Gazety Warszawskiey.)

W *Ruchberg*, letniem mieszkaniu J. K. M. Xiężney Pruskiey *Ludwiki* i jey dostoynego małżonka JO. Xiążęcia Namiestnika w Wielkiem Xięztwie Poznańskiem, dnia 8 b. m. około północy przeniósł się do wieczności, po czterotygodniowey chorobie na gorączkę nerwową, syn ich Xiąże *Ferdynand Radziwiłł*, Królewsko Pruski Rotmistrz, Kawaler żelaznego krzyża i orderu ś. *Anny*, w zaczętym przed kilku dniami 30stym roku wieku swego:

Hiszpania.

Madryt dnia 24 sierpnia.

(z Gazety Warszawskiey).

Król Jmć choruje na podagrę, co lekarze przypisują nagłey zmianie powietrza. Ciepłomierz, który od 2 tygodni okazywał 20 do 30 stopni ciepła, spadł raptem na 18 do 28 stopni.

Jenerał *Castannos* miał otrzymać uwolnienie od urzędu Radcy Stanu. Xiążę *San Carlos*, który się uda do *Paryża*, miał już posłuchanie pożegnania u Monarchy.

W Murcyi jest wielka nędza: niezmierne bowiem upały zniszczyły zboże na polu. W *Cuenca*, dokąd Xiądz *Merino* dnia 22 b. m. wyjechał, panuje wielkie wzburzenie umysłów. Karoliści wpadli do *Gironny*, i zabrali tameczne kassy krajowe. Wielkorządca Katalonii miał otrzymać zapewnienie iż do dnia 26 b. m. przybędzie do tey prowincyi 10,000 woyska regularnego, a Intendentowi woyskowemu zalecono, aby ze wszystkich kass wziął pieniądze na potrzeby tey dywizyi.

Pan *Recacho* przybył do *Arevalo* niedaleko *Sewilli.* Żadnemu z urzędników, którzy pod sterem jego zostawali, niewolno przybydź do *San-Ildefonso.* Pan *Zorilla* zaymuje się gorliwie śledzeniem taynych lóż wolno-mularskich.

Portugalia.

Lisbona dnia 16 sierpnia.

(Z Gazety Warszawskiey.)

Onegday zawinął tu drugi okręt z *Rio-Janeiro*, zkąd d. 6 lipca wypłynął. Słychać, iż Izby Brezyliyskie dozwoliły Cesarzowi *Don Pedro* udać się na rok jeden do Europy.

Szwecya.

Sztokolm d. 30 sierpnia.

(z Gazety Warszawskiey).

Deputacya Seymu Norwegskiego złożyła d. 25 b. m. Królowi i rodzinie Królewskiey powinszowanie z powodu urodzenia się Xiążęcia Uplandyi. Hrabia *Wedel Jarlsberg*, jako Prezes Stanów, miał mowę do Króla Jmci, a Monarcha odpowiedział temi słowy: „Mości Panowie! Z radością przyymuję zapewnienie uczuć, które WPanowie imieniem Seymu wynurzacie. Nowe dobrodzieystwo, jakie Opatrzność przez narodzenie się drugiego mojego wnuka obu Królestwom okazała, powinno nas skłonić do postanowienia, abyśmy się stali godnemi dalszey Boskiey opieki. Nie możemy się zaś spodziewać jey pozyskania, jeśli każdy nie jest sumniennie przejęty obowiązkiem szanowania praw cudzych, tak, jak chce, aby prawa jego szanowano. Nadzieja WPanów szczęśliwey przyszłości może się jedynie opierać na stałém postanowieniu nieodstępowania od zasadniczego układu, który zatwierdziłem. Lubo znam dobrze rozciągłość zezwoleń, jakie tenże układ poprzedziły, jednak tego nie żałuję. Ciesząc się ze znalezioney sposobności okazania Szwedom na korzyść Norwegii szacunku i przywiązania mojego do publicznych zaręczeń, mniemałem, iż skutkiem tego będzie podziękowanie. Nie bez podziwienia więc spostrzegłem kilka uchwał Seymowych, mających cechę, która zdaje mi się niezgodna z prawem zasadniczém, nadaném dobrowolnie dla dobra narodu. Wkrótce będę w stanie przekonać się o sposobie myślenia Seymu; znam sposób myślenia narodu, równie jak obowiązki, które na mnie wkłada. Uwiadomię Królową o żalu WPanów, żeście jey nie widzieli. Uczucia WPanów rozrzewnią małżonkę moję. Wiecie, ile ją pomyślność Norwegii obchodzi. Błagam Opatrzność, aby zawsze kierowała czynnościami Seymu, i czuwała nad spokoynością i sławą obu narodów. Wiém, jakie zdania każdy z WPanów oświadczył w ciągu obrad, a gdy one nie miały innego celu, prócz uszanowania dla praw i miłości dobra krajowego, mogę przeto zapewnić WPanów, iż z nich jestem kontent, i z radością przyrzekam WPanom dalszą moję Królewską życzliwość."

Podług uchwały Seymu Norwegskiego, zatwierdzoney przez Króla Jmci, ogłoszono zakaz prowadzenia handlu niewolnikami. Wszyscy, którzy wezmą Murzynów w celu przedania ich jako niewolników, i prowadzenia niemi handlu, oraz ci, którzy przyymą Murzynów na okręty, w zamiarze przewiezienia ich jako niewolników, do innego mieysca, ściągną na siebie karę śmierci. Inni zaś uczestnicy będą osadzeni w domu poprawy od roku do 20 lat, w miarę przestępstwa.

Do składek, które niedawno pozwolono zbierać w Danii, na wsparcie Greków, przyłożył się między innemi Xiążę Duński *Chrystyan Fryderyk*, dając 500 talarów srebrem.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 109.

Wilno dnia 14 Września v. s. *1827* r. ku.

1 Sąd Ziemski Trocki ogłasza że dekret w sprawie Prezesa Bakowskiego z wierzycielami oczywiście ogłoszony w roku teraźn. miesiąca września 25 dnia w mieście Trokach niezawodnie będzie.

Józef Kuczewski Prezes Ziem. Trocki i Kawaler.
Władysław Syruć Sędzia Ziem. Trocki.
Leonard Żyliński Sędzia Ziem. Troc.
Reient Jeronim Staniewicz.

---

2 Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż za liczącą się na byłym tenutorze Dziśnieńskiego trunkowego odkupu, tamecznym kupcu żydzie Mendelu Lipkowie Kienigsberdze, odkupną niedoimkę w ilości 29,342 rub. 30 kop. assygn. oprócz procentow, przedawać się będzie w tym Rządzie własny tego Kienigsberga główny murowany dom, położony w Mieście Dziśnie, w byłym podradzie w Dyneburskim Komitecie Budowniczym, przyymujący się w ewikcyi w 94.978 rub. 66 kup. assygn.; o zrobienie którego inwentarza i ocenki, z pokazaniem rozkładu między sobą, budowy i attynencyy, oceniając nie tylko niepalne, lecz i wszelkie inne materyały, jak w samym domie, tak i w należących do niego attynencyach, przedpisano Dziśnieńskiemu Horodniczemu; jakowy inwentarz okazany będzie przy targach kupującym; zatém życzący kupić takowy dom, zechcą przybyć do tego Rządu dla targow na terminy, licząc od pierwszego wydrukowania tego ogłoszenia w S. Petersburskich albo Moskiewskich gazetach, pierwszy za miesiąc, drugi za dwa, a trzeci we trzy miesiące w pierwszy sessyyny dzień. Dnia 31 sierpnia 1827 roku.

Sowietnik Czerniajew.
Sekretarz Jan Zahorowski.
W Obowiązku Naczelnika Stołu Ignacy Łaski.

---

2 Roku 1827 mca augusta 17 d. Sąd Taxatorsko Exdywizorski dekretem Remissyynym Sądu spraw Cywilnych Białostockiego i Sokolskiego powiatow w dniu 24 czerwca teraźnieyszego 1827 roku zaferowanym, dla uspokojenia wszystkich wierzycieli i pretensorow z majątku ziemnego Łaygoboie w obwodzie Białostockim powiecie Sokolskim położenie mającego, przeznaczony; po ustanowieniu swey juryzdykcyi i załatwieniu wszelkich przedetanowczych sporow, stosując się do Remissy i rezolucyi swojey na dniu dzisieyszym ogłoszoney, wszystkich wierzycieli do majątku W. Józefy z Majewskich Strachowiczowey i Alexandra Chaleckiego, z jakiegobądźkolwiek źródła swe pretensye stosować mogących, iżby zaskuteczniwszy w przeznaczonym dniu 5 8bra roku teraźnieyszego 1827 nakazaną wyrokiem Sądu ninieyszego komportacyą na regestrze papierow i dowodow w mieście Sokołce przed Regentem Sądu tego Szemiotthem (a przed oczewistym wyrokiem w Sądzie tym oprzysiądz się powinną:) w terminie do powtórnego i ostatecznego zjazdu 12 aprila przyszłego 1828 roku zamierzonym, sami lub przez umocowanych, dla ulegitymowania swoich należnościow w tym Sądzie Exdywizorskim stawili się, przez teraźnieysze wzywa; i że w razie niestawienia się pretensye ich wieczney ammissyi ulegną, zastrzega.

Stanisław Karwowski Prezydujący Exdyw.
Józef Rakowski Exdywizor.
Wincenty Gozlewski Exdywizor.
Regent Exdywizorski Szemioth.

Podaje się do publiczney wiadomości, iż są do przedania dwa folwarki o mil sześć i pół od Wilna położone, ograniczone wjednym obrębie bez żadnych szachownic, z których jeden zawiera w sobie obszerności włok 60, ma dymow włościańskich 30, las budowlowy, pozycyą i ziemię naylepszą, obfituje w łąki, ma rzeczkę, staw zarybiony, i wszelkie ekonomiczne wygody; drugi zaś równey dobroci, co do ziemi łąk i lasow; zawiera obszerności, włok 75 i chat 50, także bez żadnych szachownic, chaty porządnie zabudowane, i włościanie we wszelką potrzebną sprząż opatrzeni; ewikcya za nabycie jest naypewnieysza. Jeśliby kto życzył nabyć którykolwiek z pomienionych folwarków, o cenie, jako też o wszystkich potrzebnych dalszych szczegółach znaydzie wiadomość dokładną, u WJPana Stanisława Sidorowicza Adwokata Sądu Głównego Wileńskiego; gdzie inwentarze i mappy tych folwarków do przeyrzenia są zostawione.

---

2 Gdy wszelkie przedsięwzięte środki przez Opiekę Szlachecką Powiatu Wileńskiego w celu wyexekwowania należności Skarbowey ze sched przez exdywizyą rozmaitym lokatorom wydzielonych, żadnego dotąd niewzięły skutku; uwiadomiony o tem JW. Rzeczywisty Radca Stanu Litewsko-Wileński Cywilny Gubernator i Kawaler Horn, przedpisaniem swojem na dniu 13 czerwca t. r. za N. 11,539 danem, polecił opiece takowe schedy po opisaniu onych przez członków opieki i Sądu niższego oraz powiatowego Strabczego, wyprzedać przez publiczną licytacyą, że więc wtym przedmiocie przez Opiekę zostało uczynione stosowne rozporządzenie i że zwierzchność do wyprzedaży tych sched przystąpi uwiadamiaią się lokatorowie dla tego, aby unikając tey nieprzyjemności starali się nieodmiennie przed dniem 15 następującego miesiąca października zaległość skarbową uspokoić. Schedy takowe są następne: z exdywizyi *Solecznickiey*, sądzone: Strzyżewskiemu, Buczyńskiemu, Borowskiemu, Gzcwskim i Jeleńskim; *Rubieńskiey*: Marszałkowey Radziszewskiey z karczmą Papaska zwaną; *Zacharyskiey* Chorążynie Tukałłowey; *Bijuciskiey*: Broniszowi, Sokołowskiemu, Wołodkowey, Prezydentowi Siesickiemu, Sędziemu Kociełłowi, kupcom Eliaszewiczom, Downarowiczowi i Romanowiczowi; *Gozy i Szulnik*: Dworzaninowi, Korwellowi, Kajetanowi Lachowiczowi, Reyzerowi, Mickiewiczowi i Assesorowi Hurczynowi. *Białey Waki*: Kazimierzowi i Giedeonowi Jeleńskim, Dominikowi, Adolfowi, Rudolfowi, Alexandrowi, Konstantemu, braciom, Paulinie siostrze, Walterom. *Olkinian i Kamionki*: Joachimowi i Franciszkowi Łodziom, Maryannie Wysockiey, Felicyanowi i Karolowi Zawadzkim, Sędziemu Zawadzkiemu, Teodorowi Wańkowiczowi, Wincentemu Biszewskiemu i Stanisławowi Derwinskiemu. 1827 roku miesiąca września 10 dnia (podpisano) Prezydujący, Marszałek Wileński i Kawaler Stanisław Jasieński.

Za Zgodność: Siemaszko Sekretarz Szlachecki Ptu Wil:

---

2 Sąd Podkomorsko Exdywizorski za Remmissą Sądu Ziemskiego Powiatu Upitskiego dnia 20 aprila roku teraznieyszego 1827 zapadłą: Dobra Eyrymaycie, i Saluny w Powiecie Upitskim leżące, dziedzictwa WW. Ludwika, Stanisława, Doroty i Napoleona Szlagitow

braci rodzonych; dział między bracią i Taxę Exdywizyą przeznaczającą, zjazd pierwszy w dniu 19 augusta roku niniejszego uskuteczniwszy, powtórny zjad na rozsądzenie oczewiste dzień 10 miesiąca oktobra roku tegoż przeznaczył, na który to termin, ażeby Kredytorowie i Pretensorowie z stosunkami swemi w tymże Sądzie jawili się pod utratą rzeczy zastrzega. Datt. w Eyrymayciach roku 1827 miesiąca augusta 19 dnia.

Podkomorzy Pttu Szawel. T. Herubowicz.

Prezydent Ziem. Upitt. i Exdywizor A. Jankiewicz.

Pisarz Ziemski Upitt. Maciey Paszkiewicz Exdywizor.

Regent Sądu Podkomorsko Exdywizorsk. Wincenty Bułharyn.

3 Od Magistratury Powszechney Opieki Gubernii Litto Wilenskiey ogłasza się: iż w niey na skutek rezolucyi w dniu 3 września nastałey, będzie się odbywać powtórnie publiczna licytacya: pierwsza dnia 9, druga 10 a trzecia i ostateczna 17 idącego msca, na jednoroczną arędowną tenutę od terminu S. Michała, domu z officynami JW. Senatora Hrabi Ogińskiego na Rudnickiey ulicy sytuowanego; azatem życzący zaarędować takowy dom zechcą przybydź na rzeczone terminy do Sądownictwa Magistratury Powszechney Opieki z prawnemi Ewikcyami, gdzie okazane będą warunki Kontraktu, na których pomieniony dom oddaje się w arędę.

Непременный Членъ Приказа и Кавалеръ Петръ Клейсть.

Секретарь И. Солмманн.

Начальникъ Стола Губерский Секретарь Андрзеѣвскій.

Rząd Cesarskiego Uniwersytetu Wileńskiego podaje do publiczney wiadomości, że na reparacyą Kościoła Parafialnego w Gieranonach odbywać się będzie licytacya w sali posiedzeń tegoż Rządu w dniach 13, 16, i 19 teraźnieyszego września. Warunki do licytacyi oraz śmieta, są do przeyrzenia w każdym czasię w Kancellaryi Uniwersytetu. 1827 roku września 7 dnia.

(podpisano) Sekretarz Felix Mierzejewski.

3 Jankiel Hirszowicz Sakowicz obywatel Wileński czyni ostrzeżenie przed Publicznością oto: iż wszedłszy w umowę o kupię dworku beznumernego na Garbarskiey ulicy w mieście Wilnie położonego, z Aktorami Józefem Cwiłłą i matką jego Katarzyną w powtórnym zamęściu Swirkowską, w skutek tey umowy oświadczający się z onemi Aktorami zawarł Dokumenta Assekuracyine na pewność nabycia, i dał Cwiłłowi oprócz parękawicznego rubli sr. sto oraz samey Swirkowskiey część umówioney summy zaliczył. Azatym gdyby nikt o kupię onego dworku z pomienionemi osobami w umowę nie wchodził i żadnych Dokumentow o ten dóm nie zawierał przez niniejsze ostrzeżenie daje wiedzieć 1827 septembra 2. dnia. Jankiel Hirszowicz Sakowicz.

Wolno drukować d. 4 września 1827 r. Cenzor N. Jurgiewicz.

Mieszkanie do najęcia.

2 W domu WW. Baranowiczow pod N. 707 przy ulicy Wilenskiey blisko Dobroczynności położonym, jest do najęcia mieszkanie górne od ulicy z potrzebnemi wygodami, rocznie lub półrocznie od daty S. Michała. Ktoby potrzebował, zechce udać się do samych właścicielow tamże mieszkających.

3 W domu W. Kostry znaydują się pokoje do najęcia od ulicy, życzący sobie one nająć, ma się udadź do samego gospodarza.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 9 września: r. sr., 3 r. $78\frac{3}{8}$ k., czer. złoty nowy rub. 11 kop. 35, imperyał 37 r. $87\frac{1}{4}$ k.

Cena produktów na rynkach wileńskich. — Niepołożone liczby znaczą, że tych produktów nie było.		Dni Targowe. Wrzesień. dnia 11. srebrem ruble	srebrem kop.	assygnat. ruble	assygnat. kop.
Beczka litewska mająca garcy litewskich 144.	Zyta suchego	—	—	—	—
	— surowego	4	—	16	—
	Pszenicy ozimey	8	50	34	—
	— — jarey	—	—	—	—
	Jęczmienia	3	30	13	20
	Owsa	3	—	12	—
	Gryki	3	—	12	—
	Grochu	5	—	20	—
	Bobu	—	—	—	—
	Siemienia lnianego	6	—	24	—
	— — konopnego	6	—	24	—
	Krup jęczmiennych	11	71	46	84
	— owsianych	18	40	73	60
	— gryczanych	14	40	57	60
Pud Rossyyski.	Łoju wołowego surowego	2	20	8	80
	— — — topionego	3	—	12	—
	Miodu przaśn. z woskiem	2	40	9	60
	Wosku topionego niebielon.	15	—	60	—
	Swiéc woskowych białych	22	—	88	—
	— — — — — żółtych	16	—	64	—
	— łojowych przywoźnych	3	30	13	20
	— — — tu robionych	3	15	12	60
	Włókna towarnego lnu	2	20	8	80
	— — — — pieńki	1	50	6	—
	Siana muroźnego	—	15	—	60
	— błotnego	—	12	—	48
	Faska masła 6 garcowa	3	—	12	—
	Soli kuchen becz. gar. lit. 48	8	16	32	64
	Piwa krajow. becz. 40 garc.	3	30	13	20
	— dubeltowego	—	—	—	—
	Ptastwa po parze indyków	1	20	4	80
Od dnia 4 do d. 11 września	— — — — kur	—	40	1	60
	— — — — gęsi	—	60	2	40
	— — — — kaczek	—	50	2	—
	Chleba razowego funt 1	—	$\frac{2}{3}$	—	$2\frac{2}{3}$
	— — pytlowego przedn.	—	4	—	16
	Mięsa funt 1	—	$2\frac{1}{4}$	—	10
	Wódki garniec 1	—	50	2	—

Obserwacye meteorologiczne.	Czas obserwacyi.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	Wiatry.	Odmiana w powiet.
	d. 12 godz. 2 wiecz.	28 cal. 0,3 lin.	+ 14,25 stopni	Południ.-Wschod.	Pogoda
	d. 13 — — —	28 — 1,1 —	+ 14,0 — —	Południ.-Wschod.	Pochmurno
	d. 14 godz. 6 zrana.	28 — 1,1 —	+ 8,5 — —	Południ.-Wschod.	Pogoda